

*School for Teachers
Училище за учители*

ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРЕДИМСТВАТА НА БИНАРНИЯ УРОК КАТО СРЕДСТВО ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ОБУЧЕНИЕТО И ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Моника Петрова

*Професионална гимназия по подемна, строителна и транспортна техника
„Н. Й. Вапцаров“ – Ямбол*

Резюме. Бинарният урок е възможност за учителите да проявят новаторски дух, да бъдат модератори в учебния час, да постигнат по-високо ниво на концентрация и ангажираност у учениците, да осъществят междупредметни връзки, да съчетаят в образователно-възпитателния процес формалността с нестандартната му реализация и по този начин да повишат качеството на обучението. В настоящата публикация е представен опитът на автора от провеждането на такива уроци, модерирани от двама педагози, в които се интегрират две учебни дисциплини. Описват се някои от особеностите на бинарните уроци, обобщават се изводи от изследванията по темата, посочват се установените трудности при реализирането на този модел на обучение.

Keywords: binary lesson, innovation, integration, moderator, educational process, active learning

Съвременето предоставя на българския ученик разнообразни методи и форми за достъп до информация, обучение и самообучение. Предизвикателство за учителите е да отговорят на представата на обучаемите за атрактивен, забавен и в същото време научно поднесен урок. Очертава се все по-ясната тенденция учителят да бъде модератор по време на час и да използва разнообразни средства за привличане на интереса и задържане на вниманието на учениците към учебния процес. Една такава възможност предоставя бинарният урок. Професионална гимназия по подемна, строителна и транспортна техника „Н. Й. Вапцаров“ – Ямбол, има опит в реализирането на бинарни уроци от 2002 година. Внедряването им в педагогическата практика разкрива, че те са един приложим нестандартен модел за съвременен урок.

По своята същност бинарният урок е вид интегриран урок, при който обучението се провежда в един и същи час от двама („би“) педагози, които съчетават/интегрират поне два учебни предмета за постигане на целите на кон-

кретната методична единица. Такъв урок има гъвкава структура и се отличава с висока динамика. Вниманието на учениците се задържа посредством пренасочване на мисловния им процес от единия към другия учител, от едната учебна дисциплина към другата. Това, заедно с едновременното изпълнение на дейности, специфични за отделните учебни предмети, улеснява овладяването на знания и умения и повишава качеството на обучението. Не по-маловажно е, че учениците виждат учителите си в нова светлина – компетентни не само по учебната дисциплина, която преподават, а и по другата. След подобен урок авторитетът на педагозите нараства съществено. По време на часа силно изпъкват междупредметните връзки и практическото им приложение. Количествените и качествените резултати на учениците бележат ръст, което говори за повишено качество на обучението. Не може да се подмине и фактът, че в отделни композиционни части на урока могат да се включат игрови или състезателни елементи, а това се приема добре от обучаемите. По време на бинарен урок изпъкват много от професионалните качества на учителите – знания, умения и компетентности по учебните дисциплини, уменията им за адаптивност, работа в екип и бърза реакция при промени в предварителната нагласа за протичане хода на урока.

В настоящата разработка се споделя опитът от реализирането на три бинарни урока, в които авторът е участвал.

Първият от тях бе проведен с X клас и бе на тема „Тестова проверка и оценка по Биология и здравно образование (БЗО) чрез средствата на информационните технологии (ИТ)“ – комбиниран урок за обобщение, проверка и оценка. Тестовото изпитване по БЗО бе осъществено чрез готов софтуер „Биотест“. В началото на часа чрез беседа бе извършен кратък преговор на изучавания материал по БЗО и припомнени познанията по ИТ за работа с операционната система Windows, непознат софтуер и локална мрежа, като учителите задаваха въпроси не само от своята професионална област, а и от областта на другия преподавател. По време на часа учениците демонстрираха знания и умения и по двете науки. Откриха теста по зададено име на файла, решиха поставените в него задачи от изучавания материал по БЗО – раздел „Наследственост и изменчивост“, извършиха съхраняване и архивиране на получените резултати, прехвърлиха решения тест в сървър по локалната мрежа. Самостоятелната им работа бе фоново озвучена с подходяща музика. В края на основната част на урока учениците бяха компютърно оценени и сами съобщиха на учителите своите резултати.

Тестовото електронно изпитване спомогна за намаляване на стреса у учениците, премахна субективизма в оценяването, засили мотивацията им за добро представяне. Анализът на количествените резултати разкри тяхното повишение, а проведеното анкетно проучване сред участниците в експерименталния урок отчете засилен интерес към двете учебни дисциплини и към подобен вид уроци.

Друг бинарен урок, подготвен и проведен с ученици от XI клас, съчета предметите физика и астрономия с ИТ. Темата на урока бе „Изследване зависимостта на периода на математично махало от дължината му и определяне на земното ускорение чрез изчисляване на данните с персонален компютър“ – урок за лабораторно упражнение. Осигурени бяха опитни постановки (математично махало и секундомер), компютри с операционна система Windows и MS Office, като по време на физическия експеримент учениците работиха на групи. И в този урок ползвахме подходящо фоново музикално озвучаване. Файлът с работния лист бе подготвен от учителите в MS Word, с вградените му функции за ползване на възможностите на MS Excel и предоставен на учениците на ниво необходимост от попълване на лабораторно измерени данни. Предстоящото нанасяне на математическите стойности във файла бе обвързано с автоматично построяване на графичната зависимост между изследваните физични величини.

Създаденият електронен физичен протокол облекчи работата на учениците относно писане на текст, математически пресмятания и чертане на графики. Спестеното време позволи съсредоточаване на усилията за по-качествен физичен експеримент и по-задълбочен анализ на получените резултати от него. Екипният принцип на работа и поставеното изискване за бързина на работата като критерий за оценка създадоха условия за добра творческа атмосфера, добавиха състезателен елемент в урока и намалиха стреса по време на занятието. Измерените стойности бяха близки до табличните. Количествените и качествените резултати на учениците се повишиха. Предимство при подготовката и реализацията на урока бе, че и двамата учители са правоспособни преподаватели и по двете учебни дисциплини. Урокът изпълни набелязаните цели.

Друг бинарен урок, проведен в ПГ по ПСТТ – Ямбол, е урок, съчетаващ предметите български език и ИТ на тема „Изграждане на текстове документи (автобиография и заявление) и умения за компютърното им форматиране“. Урокът бе проведен с ученици от XI клас като преговорно-обобщителен урок за проверка и оценка на знанията и уменията по български език и ИТ. Наученото по български език за създаването на CV и заявление бе приложено чрез използване възможностите на ИТ за търсене в интернет на шаблони на документи, работа в MS Word и работа с лична електронна поща. И този урок протече при повишен интерес от страна на учениците. Те получиха качествена оценка за работата си още по време на часа, а количественото оценяване и по двата предмета бе извършено след получаването на изготвените документи по електронен път на емайлите на учителите. Обучаемите получиха оценката си с необходимата рецензия също по електронен път. Получените резултати бяха удовлетворителни. Така учениците се убедиха лично в практическата насоченост на изучавания материал и по двата предмета и се почувстваха под-

готвени за бъдещото си кандидатстване за работа. Урокът разчупи стереотипите в преподаването. Затова допринесе и създаденият състезателен характер при изпълнение на поставените задачи, като учениците бяха стимулирани да работят бързо и качествено чрез обявления приз „Най-добър в подготовката на документи при кандидатстване за работа“. Това повдигна духа на класа и стремежа им за победа. Грамотата бе получена в края на часа от най-добре представилия се ученик.

Идеята за бинарните уроци бе подета и от други учители в гимназията и приложението им в отделни часове през годините продължи.

Анализът на резултатите от проведените уроци разкри повишена мотивация за учене, активно участие в урочната дейност, засилен интерес към учебните дисциплини, повишени количествени и качествени резултати, убеденост във връзката между учебните предмети, както и в практическата стойност на знанията, уменията и компетентностите. Всичко това повиши качеството на обучението.

Разбира се, особеностите на бинарния урок, свързани с избора на конкретен час за провеждане, неуреденото с нормативен акт отразяване в задължителната училищна документация създават известни пречки този урок да се превърне в метод за обучение с постоянен характер.

Въпреки посочените особености бинарният урок предоставя много възможности за подобряване на образователно-възпитателния процес и считам, че неговото приложение може да намери място в работата на всеки учител-експериментатор.

THE BINARY LESSON AS A TOOL FOR INCREASING THE EDUCATIONAL QUALITY AND BUILDING INTERDISCIPLINARY LINKS

Abstract. The binary lesson is an opportunity for the school teachers to be innovators and moderators in class. This way the students are more involved and concentrated in the learning processes. As a result, students make interdisciplinary links and increase the quality of their education. This paper presents the teaching experience of the author in binary lessons, which are moderated by two teachers and in which two disciplines are integrated. Moreover, some of the characteristics of the binary lessons are given. Conclusions on the subject of binary lessons are presented as well as the objective difficulties in this methodology.

✉ **Mrs. Monica Petrova**

Deputy Principal
Vocational School “Nikola Vaptsarov”
Yambol, Bulgaria
E-mail: m_o_n_i_k_a@abv.bg